

- העותרים:
1. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
 2. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
 3. האגודה לזכויות האזרח בישראל
 4. בצלם – מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים
 5. קאנון – הארגון הפלסטיני להגנה על זכויות האדם והסביבה
 6. א-דמיר – עמותה להגנה על אסירים וזכויות אדם
 7. אל חאק – החוק בשירות זכויות האדם

כולם ע"י ב"כ עו"ד טארק איברההים ו/או יוסי וולפסון ואח' מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר, רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, טל': 02-6283555, פקס: 02-6276317

וכן ע"י עוה"ד דן יקיר ו/או רחל בנזימן ואח' מהאגודה לזכויות האזרח בישראל, ת"ד 35401, ירושלים 91352, טל': 02-6521218, פקס: 02-6521219

וכן ע"י עוה"ד גימיל דקואר ו/או חסן ג'בארין ואח' מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל; ת"ד 520, שפרעם 20200, טל': 04-9501610, פקס: 04-9503140, נייד: 052-852552

נ ג ד

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

המשיב:

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

הודעה מטעם העותרים

העותרים מתכבדים בזאת להגיש את הודעתם בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד שניתנה בדיון בתאריך 8.5.2002 ובהתאם להחלטתו מתאריך 30.5.2002.

מבוא

1. בתאריך 22.5.2002 ביקרו נציגים מטעם העותרים (להלן: "נציגי העותרים") במחנה עופר. הביקור לא השיג את מטרתו במלואה כרוח הצעת בית המשפט, שכן לנציגי העותרים לא ניתנה אפשרות של ממש להתרשם מהמצב במחנה. עם זאת, שורה ארוכה של בעיות קשות ניכרו היטב לעין. דיווחים של עצירים ששוחררו מהמנחה לאחרונה, ושל עצירים שנפגשו בתוך המחנה עם עורכי-דינם, אף הם מצביעים על שורה של בעיות.
2. אכן, חל שיפור מסויים בתנאים הפיזיים המחרידים במחנה עופר מאז הגשת העתירה. כך, למשל, העצורים זוכים היום לאכול מכלי אוכל, ואינם מוחזקים יום ולילה תחת כיפת השמים או בסככות. בהקשר זה יודגש, כי אף מפקד המעצר עמד על כך, שהתנאים בתחילת מבצע "חומת מגן" היו קשים ובעייתיים מאד. עם זאת, כפי שיפורט בהמשך, עדיין מדובר בתת-תנאים, אשר אינם עומדים בסטנדרטים מינימאליים מקובלים.
3. בהודעה זו נסקור תחילה את הביקור ומהלכו, ולאחר מכן נתאר את התנאים במחנה, ככל שהם ידועים לעותרים, ואת הבעיות המרכזיות הטעונות התערבותו של בית-משפט נכבד זה. לאור האופי החלקי של הביקור, תסתמך ההודעה גם על דברים שהגיעו לידיעת העותרים מעורכי-דין שנפגשו עם לקוחותיהם העצורים במחנה, ומעצירים שהשתחררו ממנו לאחרונה.

הביקור

4. ביקור נציגי העותרים במחנה עופר נערך בתאריך 22.5.2002. הסיור כלל סקירה מפי מפקד הכלא, סיור בחלקים מהמתקן, ולבסוף שיחה מסכמת עם המפקד. אופן ניהולו של הסיור לא אפשר לנציגי העותרים לעמוד **מקורב ובאורח יסודי ומסודר** על תנאי הכליאה במחנה, הואיל ומתחילת הביקור הערימו נציגי המשיב על נציגי העותרים קשיים מרובים, אשר סיכלו, הלכה למעשה, את יכולתם להתרשם באופן ישיר מהתנאים במקום.
5. ואלו הקשיים שהעמידו נציגי המשיב בפני נציגי העותרים במהלך הסיור:

(א) העצירים במחנה מוחזקים בעשרה "תאי כליאה" (המספר – על-פי מפקד המחנה), כשכל "תא כליאה" הוא חצר מגודרת ובה מספר אוהלים. תחילה, סירבו נציגי המשיב לאפשר לנציגי העותרים להיכנס לתאי הכליאה, מקום בו מבלי העצירים את כל זמנם, בו מונחים דרגשיהם ומזרוניהם, מצויים תאי השירותים וכדי (כמובן, שללא כניסה לתאים, אין כל משמעות לסיור במחנה). לבסוף, הותרה הכניסה אך ורק **לשני תאים על-פי בחירת נציגי המשיב**, שאחד מהם הינו התא המשמש למטבח. תא זה, למרות חשיבות הביקור בו, אינו מייצג בכלל, שכן מוחזקים בו 21 עצירים בלבד, בשטח הזהה לתאים האחרים, בהם מוחזקים למעלה מ-100 עצורים.

(ב) הסיור נוהל תחת דוחק זמן (שמקורו בנציגי המשיב). הסיור נקבע לשעה 9:00 בבוקר, ובשעה זו התייצבו נציגי העותרים – למעט אחת – בשער המחנה והודיעו שהם מוכנים להתחיל את הביקור. למרות זאת, הוכנסו נציגי העותרים למחנה רק בשעה 9:45 לערך.

זאת ועוד, לכל אורך הסיור זירז מפקד המחנה את נציגי העותרים, בטענה שיש לו דברים אחרים לטפל בהם, ושעל הביקור להסתיים עד לשעה 11:00. לחצים אלו הקשו, אם ננקוט בלשון המעטה, על ההתרשמות המסודרת מהתנאים במקום.

(ג) נציגי המשיב לא התירו לנציגי העותרים לסייר בכל המחנה (מחוץ לתאי הכליאה), אלא רק בחלק ממנו, למרות דרישותיהם לאפשר להם זאת, בין היתר עקב לחץ הזמן שהפעיל המפקד כפי שהוסבר בס"ק (ב) לעיל.

(ד) במהלך הסיור הורשו נציגי העותרים לשוחח רק עם שניים מנציגי העצירים ("שאווישים"), בשניים מתוך עשרת "תאי הכליאה" שבמחנה. גם שיחות אלו היו קצרות מאוד והתנהלו תחת לחץ של נציגי המשיב לסיימן במהירות. כתוצאה מכך, לא התאפשר לנציגי העותרים לברר סוגיות רבות, שניתן לבררן אך ורק מפי העצירים, ושלא מספיקה לבירורן ההתרשמות החזותית (למשל: סוג האוכל, איכותו וכמותו, תחלופת בגדים (רגילים ותחתונים), מים חמים, יחס של סגל המעצר כלפי העצירים, מצוקות שהעצירים חשים וכד').

זאת ועוד: במהלך הסיור פנו עצירים רבים אל נציגי העותרים לשטוח בפניהם את טענותיהם, וניכר היה, שהם נושאים עמם מצוקות רבות. נציגי המשיב בסיור מנעו נחרצות כל אפשרות לשמוע את תלונותיהם של העצירים, ולעתים סיכלו את שמיעת הטרונות באמצעות צעקות ממש.

6. לסיכום נקודה זו: נציגי המשיב עשו רבות על-מנת לצמצם את התכליתיות של הסיור, למזער את היקפו, ולמנוע התרשמות של נציגי העותרים הן מן התנאים הפיסיים הניכרים לעין והן מהבעיות והמצוקות, שניתן ללמוד עליהן מפי העצירים.

התנאים בהם נערך הסיור במחנה, מקשים, כמובן, על העותרים בהכנת הודעתם לבית המשפט הנכבד. עם זאת, גם הסיור השיטחי שהתקיים אפשר לעותרים לעמוד על חומרת התנאים במחנה. התרשמויות אלו, כמו-גם עדויות של עצירים ששחררו לאחרונה או שנפגשו עם עורכי-דינם במחנה, מהוות את הבסיס לחלק השני של ההודעה.

תנאי הכליאה

הטיפול הרפואי

7. לדברי מפקד המחנה, במחנה יש מרפאה ויש בה צוות רפואי הכולל חמישה רופאים, חובשים ורוקחים. התקן של המרפאה הוא תקן עשיר מאוד, וכל עציר שמתקבל במחנה, וגם כל מי שמשוחרר, עובר בדיקה רפואית. כל יום עובר חובש ורופא באוהלים וכל מי שזקוק לשירותיו

מבקש זאת ומקבל את השירות. כשאין אמצעי בדיקה במחנה או אם העציר צריך אשפוז – מעבירים אותו לבית חולים (בדרך כלל לבית חולים הדסה בירושלים). במחנה ישנן תרופות, וכאשר נדרשת תרופה אשר אינה נמצאת, היא נרכשת מיידית.

8. נציגי העותרים, בשל התנאים בהם נערך הסיור במחנה, לא יכלו לאמת מידע זה. אולם, התמונה העולה מדיווחים של עצירים לעורכי-דינם שונה מאוד. אכן, מדי יום נעשה סיור בתאים, ומי שמבקש לראות רופא מובא למרפאה. אולם אנשים הסובלים ממחלות קשות המחייבות טיפול מומחים אינם זוכים לטיפול במחלותיהם. אנשים שנמצאו בעת מעצרם באמצע תהליך טיפולי – התהליך נקטע. אנשים הזקוקים לתרופות מסוימות לעתים מקבלים אותן ולעתים לא. במקרים רבים הטיפול הרפואי מסתכם במתן משככי כאבים בלבד.

9. דומה שבעיה זו היא מהבעיות המציקות ביותר לעצירים. במהלך השיחה עם אחד מנציגי העצירים בתא מס' 6 נמסר, כי נמצאים שלושה עצירים שזקוקים לטיפול רפואי דחוף, אך לא התאפשר מפאת הזמן הקצר לקבל את שמות העצירים. במהלך הסיור העצירים צעקו לנציגי העותרים מעבר לגדר כי הטיפול הרפואי אינו מספק וכי לרוב נותנים רק כדורי הרגעה. כמו כן נמסר, כי ישנם אנשים פצועים וחולניים, המוחזקים ביחד עם שאר העצירים, ובאותם תנאים.

זאת ועוד, לעותרים נמסר על-ידי עורך-דין אחד שביקר עצירים במחנה, כי במחנה ישנם חמישה עצירים שבתאריך 29.5.2002 התחילו בשביתת רעב משום שאינם מקבלים טיפול רפואי נאות במחלותיהם. כולם סובלים ממחלות קשות, שעלולות לקפח את חייהם (אחד מהם, למשל, סובל מסרטן; עציר אחר סובל משטף דם פנימי; אחר סובל מבעיות בכליות). השביתה הופסקה בתאריך 31.5.2002 בעקבות הבטחות שלטונות המחנה שיטפלו בהם באופן ראוי, אך אותו עורך-דין מסר כי עדיין לא קיבלו את הטיפולים הדרושים.

10. הסיור במחנה לא אפשר לעותרים לשפוט את המצב בעניין זה מתוך התרשמות עצמאית, והם פנו לב"כ המשיב בבקשה לאפשר ביקור של מומחים רפואיים במקום.

הצפיפות

11. אחת הבעיות הקשות הבולטות בסיור במחנה עופר היא הצפיפות הקשה. לדברי מפקד הכלא, המחנה מורכב משתי פלוגות (או: מתחמי כליאה). כל פלוגה מכילה חמישה תאי כליאה. חלק מתאי הכליאה מכילים חמישה אוהלים וחלק ארבעה. בכל אוהל מוחזקים עד 22 עצירים. קיימת פלוגה נוספת, שהייתה בעת הסיור ריקה (כבר יצוין, כי פיזור העצירים לכל שלוש הפלוגות היה מצמצם את הצפיפות).

12. בביקור בתא הכליאה למגורים שאלו הורשו נציגי העותרים להיכנס, נמצא כי אורכו של כל אוהל הוא 12 מ' ורוחבו 5 מ'. שטחו אם כן הוא 60 מ"ר. בכל אוהל מוחזקים 22 עצירים. העצירים ישנים על דרגשי עץ, באופן שהאוהל מחולק לשני חלקים לרוחבו: בכל חלק צמודים זה לצד זה וללא מרחק ביניהם 11 דרגשים לאורכו של האוהל. בין שני חלקי רוחבו של האוהל יש שטח ריק של כ- 1.40 מ' שבו העצירים יכולים לנוע. אין לעצירים מרחב לפעילות בנפרד משטח הלינה, וכל הארוחות, הפעילות החברתית וכד' צריכים להתנהל באוהל התפוס על-ידי

דרגשי השינה הצמודים זה לזה. החצר שסביב האוהלים חשופה לקרינת השמש, ואין בה צליה, ולכן רוב העצירים בוחרים לשהות באוהלים, ורק כשמרגישים צורך לנוע קצת הם יוצאים לחצר.

תנאי השינה

13. לדברי מפקד הכלא, כל עציר מקבל דרגש עץ ומזרן כדי לישון עליהם. חלק מהדרגשים (הישנים) מורכבים מלוחות עץ לרוחבו של הדרגש כאשר יש מרחק בין כל לוח ללוח. חלק אחר מהדרגשים (החדשים) מורכבים מלוח עץ אחד שלם ורצוף. בתחילת מבצע "חומת מגן" המזרנים היו דקים, אולם לפני שלושה שבועות מתאריך הביקור קיבלו העצירים מזרונג אוויר שעוביים מגיע לכדי 5 ס"מ. חלק מהדרגשים אורכם 1.70 מ' וחלק אחר 2 מ'. סדינים וכריות לא מסופקים לעצירים. כל עציר מקבל 4-5 שמיכות.

14. בתאים אליהם הורשו נציגי העותרים להיכנס נמצא, כי אורכם של דרגשי העץ הוא 1.80 מ' ורוחבם נע בין 70-80 ס"מ והם גבוהים מהרצפה בערך כ-10 ס"מ. הדרגשים חלקים מורכבים מלוחות עץ לרוחבו של הדרגש כשהמרחק בין כל לוח ללוח הוא כ-10 ס"מ וחלקם מורכבים מלוח עץ אחד שלם ורצוף. בגלל אורכו הקצר של הדרגש רגליהם של העצירים, בזמן השינה, מצויות באוויר וגבוהות מהרצפה. על דרגשי העץ מצוי מזרון שעוביו כ-5 ס"מ שעליו ישנים העצירים. באוהלים יש שמיכות, ברם לא התאפשרה בדיקת טענות מפקד המחנה שכל עציר מקבל 4-5 שמיכות.

מצוקת החום

15. די היה לו לאחד מנציגי העותרים בשהייה קצרה באחד האוהלים על-מנת שיסבול מכאב ראש. האוהלים עשויים ברזנט בצבע שחור. בזמן שמזג האוויר חם, הרי האוהל "שואב" לתוכו את החום, באופן שהחום בתוך האוהל הוא בלתי נסבל לחלוטין, כבחממה. אין באוהלים שום אמצעי להקלת החום. כך, למשל, אין מספקים לעצירים מאווררים (ונטילטורים), וגם אין תשתית חשמל שתאפשר את הפעלתם.

תנאים סניטריים

16. לדברי מפקד הכלא, כל תא כליאה מכיל שלושה תאי שירותים ושלושה תאי מקלחת. כזכור, אלו צריכים לשרת למעלה ממאה איש. תמיד ישנם מים חמים (אפילו רותחים). מים לשתייה מסופקים על ידי ברזים שיש לעצירים נגישות אליהם.

17. הסיור החלקי שנערך על ידי נציגי העותרים אישר את הנתונים הקשים בדבר מספר התאים. אסיר מתא 10 מסר לאחד נציגי העותרים, כי בתא שלו צריך מספר זה של תאים לספק 180 (!) עצירים.

18. לצד המספר הבלתי מספק של תאים, נתגלה כי המתקנים מתוחזקים באורח ירוד ביותר. באחד התאים אליו הורשו נציגי העותרים להיכנס, הייתה ידית לפתיחת צינור המים לשטיפה רק בתא אחד ובשניים האחרים לא היו ידיות.

19. להבנתם של העותרים, צינורות המים הקרים אינם מבודדים, כך שבחום הקיץ צפויים העצירים להיות ללא מים קרים למקלחות ולשתייה.

המזון

20. לדברי מפקד הכלא, עד שבועיים קודם לביקור קיבלו העצירים את ארוחותיהם ישירות משלטונות הכלא. היום הם מבשלים בעצמם. עצירים רגילים צריכים לקבל מזון לפי לוח מזון צה"לי 119 ואילו עצירים מינהליים צריכים לקבל מזון לפי לוח מזון צה"לי 120, ברם מאחר ורוב העצירים במחנה הם עצירים מינהליים, הרי כל העצירים מקבלים מזון לפי לוח 120.

21. אכן, הכנת המזון בידי העצירים צוינה על-ידי עצירים ששוחררו כתפנית חיובית בתנאים בכלא. אולם בכך לא באה בעיית המזון על פתרונה.

22. כאמור, אחד התאים שנציגי העותרים נכנסו אליו היה תא המטבח. במטבח נראו כלי מטבח, תנורים, גז ושני מקררים בלבד (165/63). לדברי נציג העצירים, אין מספריים, כפפות, בגדי עבודה ואמצעי בטיחות.

23. בנוגע לטיב האוכל וכמותו, אחד מנציגי העצירים פירט כי בבוקר העצירים מקבלים ביצה, לחם וירקות, ולפעמים גבינה לבנה; בצהריים מקבלים אורז לבן וירקות לסלט ולמרק (אך אינו מספיק) וכן שניצל או קציצות בשר, ופעם בשבועיים הם מקבלים בשר משומר; בערב הם מקבלים לבנה ומלפפון או פלפל ירוק. לפי מה שמסר אחד מנציגי העצירים, כל עציר מקבל **ביום** שלושת רבעי כיכר לחם, כלומר רבע כיכר לחם בארוחה אחת. נציגי העצירים הצביעו על כך שכמות המזון אינה מספיקה בהחלט, זאת ועוד בגלל שאין מספיק מקום במטבח לאחסון המצרכים, הרי הלחם והירקות מתקלקלים.

24. נציגי העותרים לא יכלו להתרשם ולשפוט את טיב האוכל ונאותות כמותו. מפקד הכלא מסר להם מה כלול בלוח המזון הצה"לי 120 באופן חלקי ושטחי בלבד, והם לא קיבלו עותק מלוח המזון.

25. העותרים סבורים שהמזון צריך לעמוד במספר תנאים, לרבות כמות מספיקה, איכות נאותה, הרכב מספק מבחינה תזונתית ותפריט שיענה על הרגלי התזונה התרבותיים של העצירים (אוכל מזרחי). יש לאפשר גם הכנסת מזון ארוז מהחוץ (כגון: קופסאות שימורים, שקיות קפה, תה, שמן זית וכד').

ביגוד

26. לדברי מפקד הכלא, כל עציר שמתקבל במחנה, מקבל שקית שבה תחתון, גרביים, גופייה, משחת גילוח, מברשת שיניים, מגבת, זוג בגדים, סבון וסבון כביסה. תוך חודש העציר מקבל עוד סט כזה. בשלב הזה, אין היתר להכנסת בגדים מבחוץ על פי פקודה של המשטרה הצבאית הראשית. המפקד מסר כי חלק מהעצירים הגיעו למחנה עם תחתונים בלבד.

27. סט בגדים אחד בוודאי אינו מספיק לחודש שלם. כך בייחוד לגבי עצירים שהגיעו למחנה בתחתונים בלבד או בלבוש חלקי. לעניין זה יש לציין, כי מעדויות של עצירים עולה, שכביסת הבגדים צריכה להיעשות ידנית על-ידי העצירים, וייבוש הכביסה נעשה באורח מאולתר על-גבי האוהלים.

28. בקשר לבגדים חיצוניים (מכנסיים, חולצות אשר אינן גופיות וכו'), במהלך הסיור בתא המיועד למטבח ואשר בו נמצאים 21 עצירים הישנים באוהל אחד נמסר, כי אין הם מקבלים ביגוד נקי וסביר ומתאים מבחינת הגודל, אלא הם מקבלים בדים קרועים ולא ראויים. מידע דומה נמסר על-ידי עציר מתא 10.

שימון ושעמום

29. לדברי מפקד הכלא, לא מסופקים לעצירים ספרי קריאה, ספרי לימוד או עיתונים, אך שלטונות המחנה סיפקו להם ספרי קוראן. הצלב האדום מתכוון לספק בעתיד ספרי קריאה (אך לא ספרי לימוד), ואילו עיתונים הוא מתכוון לספק כבר בתאריך 27.5.2002. לא עומדים לרשות העצירים מכשירי טלוויזיה, רדיו או טרנזיסטורים. אין תאורה באוהלים למעט נורות בעצמה של 24 וואט.

30. ואכן, בסיור, בלטה העובדה, שאין בידי האסירים כלים כלשהם להעברת הזמן: ויהיו אלו ספרים, עיתונים, משחקי שולחן (כגון שח-מט או שש-בש), כלי כתיבה, כלי נגינה, מכשירי רדיו או טלוויזיה וכדומה.

31. ידוע לעותרים, שבין העצירים סטודנטים רבים, ולפחות בעבר היו ביניהם גם ילדים בגיל בית-הספר (לדברי מפקד המחנה, לא היו בו בעת הסיור בני פחות מ-16, אולם הוא לא יכול היה לומר מה מספרם של העצירים בגילאים 16-18). לכל אלו אין אמצעי להמשיך בלימודיהם תוך כדי המעצר.

קשר עם החוץ

32. לדברי מפקד הכלא, נציגי הצלב-האדום מבקרים במחנה (הביקור האחרון היה שבועיים קודם לביקור נציגי העותרים, והביקור הבא יועד לשבוע שלאחר הביקור) ועורכי דין המייצגים עצירים (קיימת היערכות לביקור שני עורכי דין בו זמנית. כזכור, במחנה מאות עצירים, רבים מהם בהליכים משפטיים).

בנוגע לביקורי משפחות, מפקד הכלא מסר, כי לפי צו אלוף השטח הוא שטח צבאי סגור, ולכן אין ביקורי משפחות. כאשר הצו ישונה לפי צרכי ביטחון, ייערכו לביקורי משפחות.

33. העותרים יודעים, מתוך הטיפול של עורכי-דין מטעמם בעצירים מהמחנה, כי אין כל הסדר לביצוע טלפונים על-ידי העצירים לקרובים או מכרים. מדי פעם מורים בת-משפט, אגב דיון במעצר, לאפשר לעציר שיחת טלפון או שיחות ספורות, אולם הסדר כולל בעניין זה אינו קיים.

34. מפקד הכלא מסר, כי במחנה מוחזקים עצירים אזרחי ישראל. כמו כן, מוחזקים במחנה עצירים ירדנים שהוצא נגדם צו גירוש, ברם מאחר והשלטונות הירדנים מסרבים להכניסם לירדן בלי דרכונם, ומאחר שלחלקם דרכונם אינו נמצא בידם או בידי שלטונות המחנה, הרי שלטונות המחנה הרשו להם להתקשר לבני משפחותיהם כדי שיביאו אותם.

35. לא רק ביקורים לא קיימים, ולא רק שיחות טלפון אינן מתאפשרות באורח מסודר: לא קיים במחנה אף סידור כלשהו למשלוח מכתבים ולקבלת דואר מבחוץ. למעט עיתונים, אם כאלו אכן מסופקים היום באמצעות הצלב-האדום, מנותקים הכלואים לחלוטין מכל ידיעה על המתרחש מחוץ לתא הכליאה שלהם, לרבות על גורלה של משפחתם (בימים אלו של אלימות גואה, הרס ושפיכות דמים).

חפצים אישיים

36. לדברי מפקד הכלא, כל עציר שמתקבל למחנה מפקיד את החפצים שלו (לרבות תעודת הזהות) בידי השלטונות, ועם שחרורו הם מוחזרים אליו. בתחילת מבצע "חומת מגן" היתה בעיה, שתעודות הזהות שנלקחו מהעצירים בשטח הובאו למחנה בחבילה גדולה, ובגלל מספר העצירים הרב השלטונות התקשו להחזיר אותן לבעליהן עם שחרורם.

37. העותרים סבורים, כי יש לאפשר לעצירים להחזיק עמם חפצים אישיים (כגון: ספרים, מחברות, פנס, טרנזיסטור, טייפ, עטים, כלי כתיבה אחרים, צילומי משפחה).

מעשי אלימות והשפלה

38. במהלך הסיור, וגם בשיחות עם עורכי-דין, התלוננו עצירים ועצירים משוחררים על מכות והשפלות שעברו, וגם על מעשי השפלה. מדובר, למשל, בקשירת עיניים בדרך לבתי משפט, ובחיוב העצירים להשפיל את ראשיהם או להרים את ידיהם בהליכה למטבח או למרפאה. בעיתונות דיווח עציר משוחרר על המתנה ממושכות בשמש בידיים אזוקות, עיניים קשורות וללא יכולת להישען.

המגעים עם ב"כ המשיב

39. לפי החלטת בית המשפט הנכבד מתאריך 8.5.2002, היה על העותרים להגיש את הודעתם הנוכחית 5 ימים לאחר עריכת הביקור, כלומר עד לתאריך 27.5.2002.

40. ברם, בעקבות הביקור הוסכם בין הצדדים, כי העותרים יעלו בפני ב"כ המשיב שורה של נקודות הטענות, לדעתם, שינוי. ב"כ המשיב יבדוק את הנקודות הללו מול הרשויות הרלוונטיות, ויעשה מאמץ להשיב לעותרים בהקדם. כמו כן הוסכם, שהודעת העותרים תוגש היום (4.6.2002).

41. ואכן, בתאריך 29.5.2002 פנו ב"כ העותרים הח"מ לב"כ המשיב ברשימה מפורטת של נקודות ונושאים הטעונים שינוי ושיפור בנוגע לתנאי הכליאה במחנה, על-מנת להעלותם לסטנדרט אנושי.

▪ עותק ממכתב ב"כ העותרים מצ"ב ומסומן ה/1;

42. בתאריך 4.6.2002 בשעות הצהריים, בעת שהודעה זו היתה מוכנה כבר להגשה, התקבלה התייחסותו של ב"כ המשיב למכתב ה/1 הנ"ל.

▪ עותק ממכתב ב"כ המשיב מצ"ב ומסומן ה/2;

43. במכתב ה/2, ב"כ המשיב נמנע מלהתייחס אף לאחת מהנקודות שהועלו במכתב ה/1; הוא אפילו לא העביר לעותרים מידע שנתבקש להעבירו (כגון תוכן לוח המזון המוגש לעצירים). לעומת זאת, טען ב"כ המשיב כי התנאים במחנה הם "אנושיים ולמעלה ממינימליים" (סעיף 2 סיפא לה/2), וכי הבעיות שהועלו במכתב ה/1 חורגות מהסעד שהתבקש בעתירה (סעיף 2 רישא לה/2), דהיינו:

"מדוע לא יאפשר תנאי כליאה מינימאליים, אנושיים, הולמים ומכובדים לעצורים הפלסטינים מאזור הגדה המערבית בעת החזקתם וכליאתם במחנה עופר ליד ביתוניא" (סעיף ב' לפרק הסעדים בעתירה)

44. בכל הכבוד, העותרים חולקים על עמדתו זו של ב"כ המשיב. התנאים במחנה עופר תוארו לעיל בפירוט. תנאים שכאלו הם עדיין בלתי-אנושיים ומצויים מתחת לסף המינימום של כבוד אנושי. לכן, דרושה התערבותו של בית-משפט נכבד זה.

סיכום

45. העולה מן המקובץ, שגם כיום תנאי הכליאה במחנה עופר אינם עומדים בסטנדרטים מינימאליים מקובלים: מדובר בתנאים הפוגעים קשות בעצירים – בגופם, ברוחם בבריאותם ובכבודם האנושי הבסיסי. בית-המשפט יתבקש, לאור זאת, להורות על תיקון המעוות, כמפורט בתיאור הבעיות לעיל, ובהתאם לנקודות הקונקרטיות שהעלו העותרים במכתבם ה/1.

ירושלים, 4 ביוני 2002.

טארק איבראהים, עו"ד
ב"כ העותרים

יוסי ולפסון, עו"ד
ב"כ העותרים